

Sprememba načina obdavčitve gozdov kot vzvod za doseganje gozdnogospodarskih ciljev

Damjan Oražem⁹,

⁹Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

1. Uvod

V Sloveniji so bila kmetijska zemljišča in gozdovi do leta 2011 obdavčeni po katastrskem dohodku oz. preko bonitete zemljišč. Slednja je podajala organu, ki obdavči možni prihodek iz gozda, osnovni podatek, ki predstavlja po eni strani kvaliteto zemljišča, po drugi strani pa potencialno naravno rastje, ki to kvaliteto zemljišča na optimalen in dolgoročen način uporablja in prinaša lastniku zemljišča prihodke. Konkretno se katastrski dohodek (t.j. prihodek od gozdnih zemljišč, zmanjšan za materialne stroške) ugotovi na podlagi podatkov o povprečnem poseku, kot jih izkazuje Statistični urad RS. V gozdarstvu tak način pogosto ne sledi osnovnemu načelu pravičnosti obdavčitve. Treba je torej razmisliti o pravičnejši obdavčitvi gozdne posesti, ki lahko hkrati zajame tudi primarno obdavčitev gozdnih lesnih sortimentov in kar je najpomembnejše: pomaga odpraviti najosnovnejše probleme slovenskega gozdarstva glede realizacije gozdnogospodarskih načrtov.

Rezultati

Sodobno slovensko gozdarstvo ima nekaj večjih problemov, ki jih v zadnjih dveh desetletjih ni znalo uspešno rešiti in tak nadaljnji trend je treba čim prej spremeniti. Med neuspešna gozdarska področja sodijo zlasti nedoseganje gozdnogospodarskih ciljev (posek, gojitvena dela, podiranje razmerja razvojnih faz ipd.), pomanjkljive evidence o izvršenih ukrepih v gozdovih, pomanjkanje lesne surovine za večje predelovalce, razdrobljena gozdna posest s trendom nadaljnjega drobljenja in nerazumno majhen promet z gozdovi. Problemom nedvomno v veliki meri botrujeta razdrobljenost gozdne posesti ter ekonomska neatraktivnost majhnih posesti, ki sta dejstvo že dolgo in proti njima država ni našla pravega orodja. Pričakovati rešitev za nakopičene samo v sferi gozdarstva ali javne gozdarske službe je popolnoma nerealno, ker je potreben širši ukrep kmetijsko-gozdarske politike, skupaj z davčno politiko.

Rešitev teh problemov je možna z enim samim relativno enostavnim ukrepom: obdavčitvijo možnega poseka in hkratnimi davčnimi olajšavami za izpolnjevanje gozdnogospodarskih načrtov. Ta davčni ukrep nadomesti dosedanjo obdavčitev, lahko pa nadomesti tudi belo liso pri neobdavčenem prvem prometu z lesom pri primarnih proizvajalcih (lastnikih gozdov). V prispevku je predstavljen model obdavčenja, vloga javne gozdarske službe in predvideni učinki.

S predlagano novostjo pri obdavčitvi gozdov bi bilo sedanje pasivno lastništvo sicer še možno, a pasivnost bi bila obdavčena, svojo večjo priložnost pa bi dobilo tako združevanje lastnikov gozdov z namenom skupnega gospodarjenja kot tudi večja profesionalizacija izvajanja del v gozdovih. Morebitna sprememba obdavčenja gozdov bi zahtevala nekaj sprememb tudi pri gozdnogospodarskem načrtovanju, ki bi lastniku doprinesle večjo uporabnost in preglednost načrtov. Potrebno bi bilo zlasti prikazovati možen posek in gojitveno-varstvena dela na posamezno parcelo, kar bi bilo možno okvirno narediti s presekom mreže parcel s sestojno karto. Ne nazadnje, lastnik gozda bi si z novim načinom

obdavčitve lahko tudi sam izračunal obdavčitev iz naslova lastništva gozdov, kar ob sedaj veljavnem predpisu praktično ni možno in je kršeno do določene mere tudi načelo transparentnosti obdavčitve v razmerju država – posameznik.

V osnovi se torej možni posek na posamezno parcelo obdavči z neko količino denarja na kubični meter možnega poseka na leto. Obdavčitev velja za kategorijo gospodarskih gozdov, katerih izkoriščanje je tehnološko in ekonomsko gledano možno. Predlog je, da znaša obdavčitev 10,00 €/ m³ letnega možnega poseka.

Kot vzvode gozdarske politike za doseganje zgoraj naštetih ciljev se v sistem vgradi več korekturnih »vijakov«, ki jih je možno kasneje spreminjati. Le-ti so predvsem naslednji:

1. Postavi se minimalno obdavčitev, ki je ne glede na velikost gozdne posesti npr. 50,00 €. S tem se spodbuja k prodaji zlasti tiste najmanjše gozdne posestnike, ki ne dosegajo niti minimalnega praga prirastka oz. imajo v praksi pod 1 ha gozda v posesti,

2. Lastniku gozda se zniža davek na gozdno posest za:

- 50 % (ta % je možno spreminjati), če v celoti izvede dovoljen posek,
- 20 % (ta % je možno spreminjati), če v celoti izvede vsa predpisana gojitvena in varstvena dela,
- x % za y let, če je vlagal v gozdarsko mehanizacijo ali gradnje gozdnih prometnic, pri čemer se določi nek minimum vlaganj (npr. v enkratni višini najmanj 500 €).

Lastnik gozda se torej v znatnem znesku nagradi za izvajanje gojenja (posek + gojitvena dela) ter varstvena dela. Glede vlaganj je stvar odločitve države, ali se tega loti ali pa to postavko opusti. Možni posek kot osnovni podatek se povzame iz gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote po potrditvi le-tega s strani pristojnega ministra. Vlagatelji zahtevkov za bonuse (davčne olajšave) oddajo svoje vloge do 30. januarja v letu, v katerem je nastal razlog za olajšavo. Obračun davka na gozdno posest in upoštevanje vloženih vlog za zmanjšanje davčne osnove se za posameznega davčnega zavezanca dela tekoče (letno), pri čemer se dokončni obračun dela ob koncu veljavnosti gozdnogospodarskega načrta.

Politiki se predlaga, da vzpostavi tak sistem obdavčitve, da bi prišlo do enake stopnje davčne obremenitve iz naslova lastnine gozdov v primerjavi z obstoječo višino davkov pri tistih gozdnih posestnikih, ki bodo v celoti izkoristili bonuse iz naslova poseka in opravljenih gojitveno-varstvenih del. Lastnik bi moral izgubiti možnost znižanja davčne osnove za dobo treh let, v kolikor se ugotovi nedovoljena sečnja, ki je večja od 1m³/ha, leto. V kolikor lastnik z verodostojno listino (prijava Policiji ipd.) dokaže, da za nedovoljeno sečnjo ni kriv sam, se mu ta količina poseka prišteje v odobren posek. Potrebne evidence za izračun davka vodi Zavod za gozdove Slovenije (JGS), ki prav tako obravnava vloge, ki se tičejo morebitne napačne davčne osnove (podobno kot pri daljnovodih in neodmerjenih gozdnih cestah).

Razprava in zaključki

Predlagan način obdavčitve je za lastnika gozda davčno stimulativen in v veliki meri lahko pripomore k odpravi tistih navidezno samo gozdarskih problemov, ki jih gozdarstvo samo ne more rešiti in ki so naštetih v začetku prispevka. V kolikor bi lastniki gozdov v sedanjem obsegu vztrajali pri neaktivnem gospodarjenju z gozdovi, bi to državni blagajni prineslo dodatnih 25 - 30 MIO €. Za izvedbo projekta in delovanje sistema pa bi morala ta ista država seveda nameniti tudi del novih prihodkov v podporni sistem, ki bi vzdrževal in polnil ustrezno

bazo podatkov. Seveda se ob vsem skupaj poraja dvom, če se je država sploh voljna lotiti takega projekta, čeravno je verjetno ključen za nadaljevanje uspešnega razvoja slovenskih gozdov, ki prehajajo v fazo prevelikega staranja.

Literatura

Navodilo o načinu ugotavljanja in valorizacije katastrskega dohodka, Ur.l. RS, št. 57/2005

Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka, Ur.l. RS, št. 25/2005

Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka, Ur.l. RS, št. 9/2011.